

Відновлення, орієнтоване на потреби людей, у дії: розширення доступу до компенсації

Спираючись на Закон про компенсацію 2023 року, державна програма компенсації «Відновлення» стала важливим інструментом забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб та інших людей, чиє житло було пошкоджене або зруйноване внаслідок війни Росії. Посилуючи та доповнюючи державну систему, УВКБ ООН разом із партнерами впроваджує **інноваційний підхід до відновлення, який розширює доступ людей до компенсації** шляхом поєднання правової допомоги, житлової підтримки, стратегічної адвокації та правової фасилітації, водночас створюючи підґрунтя для майбутніх репарацій..

Отримання компенсації за житло, пошкоджене або зруйноване внаслідок війни, для багатьох внутрішньо переміщених осіб, інших постраждалих від війни людей, а також осіб, які повернулися, означає можливість розпочати життя заново у відремонтованому або новому житлі.

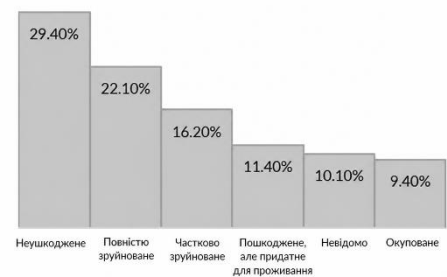
Підхід УВКБ ООН до розширення доступу до компенсації та підготовки до отримання репарацій у майбутньому поєднує чотири елементи.

- **Правова допомога** сприяє відновленню житлових, земельних і майнових прав, зокрема шляхом відновлення документації, необхідної для реалізації права на компенсацію.
- **Житлова підтримка** впроваджується із застосуванням підходу «доповнення до компенсації» (СтС), спрямованого на підтримку найбільш вразливих людей.
- **Стратегічна адвокація** спрямована на подолання системних бар'єрів у реалізації права на отримання компенсації.
- **Правова фасилітація** усуває брак інформації щодо подання заяв на компенсацію та сприяє доступу до майбутніх репарацій шляхом підтримки внесення даних до Реєстру збитків.

Хоча тисячі людей вже отримали компенсаційні виплати, бар'єри у реалізації права на отримання компенсації залишаються значними, зокрема серед переміщених українців, тоді як брак інформації та обізнаності обмежує доступ до репарацій у майбутньому. Інтегрований підхід УВКБ ООН спрямований на подолання цих викликів.

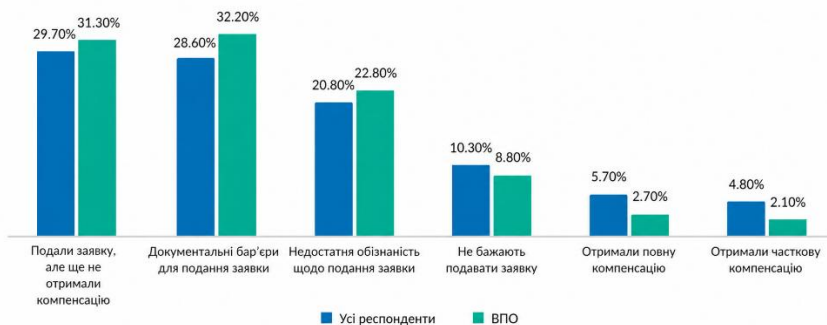
- **Високий рівень руйнування та пошкодження житла:** За результатами опитувань УВКБ ООН у сфері захисту за 2025 рік, серед 80% респондентів, які є власниками житла, майже 50% повідомили, що їхнє житло повністю або частково зруйноване чи пошкоджене.
- **Суттєві бар'єри у доступі до компенсації залишаються:** 11% отримали повну або часткову компенсацію, а 30% досі очікують на результат розгляду їхньої заяви. Водночас 50% повідомляють про наявність бар'єрів для подання заяви на компенсацію, переважно через відсутність необхідних документів або недостатню обізнаність щодо процедури подання. Ці бар'єри є ще більш вираженими серед внутрішньо переміщених осіб (55%).
- **Лише половина підготовлена до отримання репарацій у майбутньому:** Реєстрація пошкодженого або знищеного майна внаслідок війни є ключовим етапом для подальшого отримання репарацій. Майже половина респондентів (49%) вже зареєстрували свої збитки, тоді як 37% не мають достатньої інформації щодо процедури реєстрації.

Стан житла
Опитування УВКБ ООН у сфері захисту (Раунд 1 та Раунд 2), 2025 рік

Доступ до компенсації

Опитування УВКБ ООН у сфері захисту (Раунд 1 та Раунд 2), 2025 рік

Реєстрація пошкодження

Опитування УВКБ ООН у сфері захисту (Раунд 1 та Раунд 2), 2025 рік

Основні результати за 2025 рік

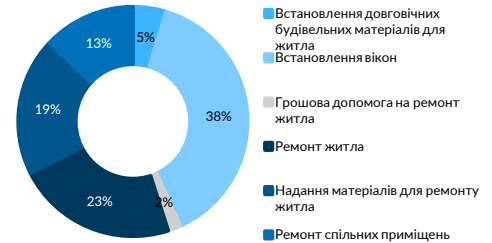
ЖИТЛОВІ ІНТЕРВЕНЦІЇ
В ГРОМАДАХ (СІС)

12 000 домогосподарств, або понад 25 000 осіб, отримали підтримку в межах житлових заходів за підходом «доповнення до компенсації».

Підхід УВКБ ООН «доповнення до компенсації» (CtC) у сфері житлової підтримки має дві ключові цілі.

- По-перше, це підтримка вразливих осіб, які не можуть отримати компенсацію для ремонту житла через складні бар'єри, включно з наданням матеріалів, встановленням вікон, грошовою допомогою або прямою підтримкою у проведенні ремонтів; у 2025 році таку підтримку отримали 22 000 осіб.
- По-друге, через ремонт спільних приміщень забезпечується доступ до компенсації; у 2025 році понад 3 000 осіб змогли отримати компенсацію після проведення ремонтів спільних частин будівель.

Доповнення до компенсації (CtC) у сфері житлової підтримки у 2025 році

ПРАВОВА ДОПОМОГА
ДЛЯ НЛР-ПРАВ

39 000 правових консультацій сприяли реалізації права на отримання компенсації.

- Близько третини програми правової допомоги УВКБ ООН у 2025 році, що включає первинну та вторинну правову допомогу, була спрямована на відновлення прав на житло, землю та майно з особливим акцентом на праві на отримання компенсації.
- 39 000 консультацій з питань компенсації, наданих УВКБ ООН та його партнерами у 2025 році, охоплювали широкий спектр бар'єрів — від подолання процедурних труднощів до допомоги з отриманням необхідних документів для подання заяв. Уся вторинна правова допомога у сфері житла, землі та майна у 2025 році була пов'язана з питаннями компенсації. Загалом понад 3 300 справ було подано до адміністративних і судових органів, з яких понад 2 200 були завершені, що дозволило відновити документи, підтвердити право власності або завершити спадкові процедури для забезпечення доступу до компенсації.

ПРАВОВИЙ СУПРОВІД
ДЛЯ ОТРИМАННЯ
КОМПЕНСАЦІЇ

Мережа з понад 80 параюристів сприяла доступу до компенсації та майбутніх репарацій.

- Бар'єри, пов'язані з браком інформації та обізнаності щодо реалізації права на компенсацію та підготовки до отримання репарацій у майбутньому, залишаються значними. Як розширення програми правової допомоги УВКБ ООН, мережа з понад 80 параюристів допомагає подолати ці бар'єри, забезпечуючи правове інформування у сільських і віддалених районах України. У 2025 році завдяки цій мережі 2 500 осіб отримали інформацію щодо доступу до компенсації.
- УВКБ ООН також посилило стратегічне партнерство з Реєстром збитків для України (RD4U) та підтримало інформаційні кампанії через мережу параюристів і відповідні матеріали, охоплюючи дедалі більше людей з метою підготовки до отримання репарацій у майбутньому.

СТРАТЕГІЧНА
АДВОКАЦІЯ

Стратегічна адвокація сприяла подоланню двох системних бар'єрів у доступі до компенсації

Доступ до державної програми компенсації залишається обмеженим для українців, чиє житло розташоване в районах активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях. Водночас відкритість Уряду до стратегічної адвокації УВКБ ООН та його партнерів дозволила досягти важливих результатів у 2025 році:

- Постанова №815 запровадила можливість використання дистанційного обстеження для осіб, чиє житло розташоване в районах активних або потенційних бойових дій, у межах механізму «єВідновлення». Комісії з питань компенсації тепер можуть здійснювати дистанційні обстеження на основі звітів, фото-, відеоматеріалів, знімків із дронів і супутникових даних для підтвердження пошкоджень.
- Постанова №1176 запровадила новий, потенційно масштабований механізм для осіб з тимчасово окупованих територій, які не можуть отримати компенсацію через неможливість проведення обстежень, передбачивши надання житлових ваучерів до 2 млн грн для придбання нового житла в інших регіонах України. На початковому етапі ця пілотна програма поширюється на сім'ї військовослужбовців або осіб, які зазнали поранень внаслідок війни. Протягом перших двох місяців реалізації програми Міністерство розвитку вже отримало понад 28 000 заяв.

Як чотирьохкомпонентний підхід посилює доступ до компенсації

- Інтегрований чотирьохкомпонентний підхід УВКБ ООН дозволяє розширити доступ до компенсації через поєднання індивідуальних і системних рішень та спрямований на те, щоб не залишити нікого без підтримки, забезпечуючи адресну допомогу найбільш вразливим. Житлові заходи в межах підходу СтС підтримують тих, хто не може отримати компенсацію, правова допомога та правова фасилітація допомагають подолати бар'єри для тисяч людей, а адвокація спрямована на усунення системних перешкод для осіб, чиє житло розташоване в районах бойових дій або на тимчасово окупованих територіях. Питання справедливості лежать в основі правових заходів, спрямованих на підготовку людей до отримання репарацій у майбутньому, а також визначають адвокаційні зусилля щодо усунення перешкод, які виключають цілі групи українців із доступу до компенсації лише через місце розташування їхнього житла.
- Тісна співпраця з Урядом та партнерство з національними організаціями забезпечують ефективність цього підходу. УВКБ ООН та його партнери працюють як єдина команда, розширюючи доступ людей до компенсації через спільні операційні заходи та адвокаційні зусилля, реалізуючи цей чотирьохкомпонентний підхід до забезпечення права на компенсацію. Розроблений з метою доповнення та посилення державної системи компенсації, УВКБ ООН та його партнери працюють у тісній співпраці з Міністерством розвитку громад та територій над реалізацією цього підходу, маючи спільну мету забезпечити доступ до компенсації для якомога більшої кількості переміщених та постраждалих від війни осіб.

Чотири елементи є взаємопов'язаними з метою оптимізації доступу до компенсації та майбутніх репарацій:

Результати, вплив і масштабованість: Чотирьохкомпонентний підхід УВКБ ООН до розширення доступу до компенсації та підготовки до отримання репарацій у майбутньому щодо пошкодженого або зруйнованого житла забезпечує відчутні результати та реальний вплив на життя людей — як через індивідуальні рішення, так і через зменшення системних бар'єрів. Як масштабований підхід, що реалізується у співпраці з Урядом і партнерами УВКБ ООН, він дозволить охопити ще більше людей у 2026 році в межах відновлення України, орієнтованого на потреби людей.

ДОНОРИ

УВКБ ООН висловлює вдячність за ключову підтримку, надану нашими основними урядовими донорами, а також за щедрі внески від фізичних осіб і приватного сектору, а також тим, хто зробив внески до програм УВКБ ООН із частковим цільовим призначенням або без цільового призначення.

ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ:

- Завітайте на портал даних по Україні, щоб отримати більше інформації [ТУТ](#).
- Відвідайте веб-сайт УВКБ ООН в Україні [ТУТ](#).

КОНТАКТИ:

- Ніна Шрепфер, помічниця з питань захисту Представниці, УВКБ ООН в Україні schrepfe@unhcr.org
- Жоау Собрал, старший фахівець із питань житла, УВКБ ООН в Україні sobral@unhcr.org

Для отримання зворотного зв'язку та консультацій щодо допомоги і послуг звертайтеся на гарячу лінію УВКБ ООН 0-800-307-711.